

Ständige sekreteraren

SVENSKA
AKADEMIEN

Pressmeddelande
8 oktober 2009

Nobelpriset i litteratur år 2009

Herta Müller

Nobelpriset i litteratur år 2009 tilldelas den tyska författaren Herta Müller

”som med poesins förtätning och prosans saklighet tecknar hemlöshetens landskap”.

SVENSKA AKADEMIEN

Biobibliografisk notis

Herta Müller är född den 17 augusti 1953 i den tyskspråkiga byn Nitzkydorf i Banat i Rumänien. Hennes föräldrar tillhörde den tyskspråkiga minoriteten i Rumänien. Fadern hade under andra världskriget gjort tjänst i Waffen-SS. Många Rumänientyskar deporterades till Sovjetunionen 1945 och Herta Müllers mor var en av dessa. Hon tillbringade fem år i ett arbetsläger i nuvarande Ukraina. Detta ledde till att Herta Müller långt senare i verket *Atemschaukel* (2009) skildrat Rumänientyskarnas exil i Sovjetunionen. Herta Müller studerade tysk och rumänsk litteratur vid universitetet i Timișoara (Temeswar) 1973-1976. Under denna tid stod hon nära Aktionsgruppe Banat, en krets av unga tyskspråkiga författare som i opposition mot Ceaușescus diktatur sökte yttrandefrihet. Efter att ha avslutat sina studier arbetade hon som översättare i en maskinfabrik 1977-1979. Hon avskedades därifrån då hon vägrade att samarbeta med hemliga polisen och agera som angivare. Efter avskedandet utsattes hon för trakasserier av Securitate.

Hon debuterade med novellsamlingen *Niederungen* (1982; *Flackland*, 1985) som censurerades i Rumänien. Två år senare publicerades novellsamlingen i oensurerat skick i Tyskland och samma år utkom *Drückender Tango* i Rumänien. I dessa två arbeten skildrar Herta Müller livet i en liten tysktalande by och den korruption, den intolerans och det förtryck som hon finner där. På grund av detta drabbades hon av den inhemska pressens kritik samtidigt som hon fick ett starkt positivt bemötande i tyskspråkiga media utanför Rumänien. Då hon offentligen kritiserat diktaturen i Rumänien, belades hon med publiceringsförbud i sitt hemland. År 1987 emigrerade hon tillsammans med sin man, författaren Richard Wagner.

Romanerna *Der Fuchs war damals schon der Jäger* (1992; *Redan då var räven jägare*, 1994), *Herztier* (1994; *Hjärtdjur*, 1996) och *Heute wär ich mir lieber nicht begegnet* (1997; *Idag hade jag helst inte velat träffa mig själv*, 2007) ger med sina utmejslade detaljer en bild av vardagslivet i en stagnerad diktatur. Herta Müller har innehaft gästdocenturer i bl.a. Paderborn, Warwick, Hamburg, Swansea, Gainesville (Florida), Kassel, Göttingen, Tübingen och Zürich. Hon är bosatt i Berlin. Hon är sedan 1995 ledamot av Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung i Darmstadt.

Verk på tyska

- Niederungen*. – Bukarest : Kriterion-Verlag, 1982 ; Berlin : Rotbuch-Verlag, 1984
- Drückender Tango : Erzählungen*. – Bukarest : Kriterion-Verlag, 1984 ; Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1996
- Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt* : Roman. – Berlin : Rotbuch-Verlag, 1986
- Barfüßiger Februar : Prosa*. – Berlin : Rotbuch-Verlag, 1987
- Reisende auf einem Bein*. – Berlin : Rotbuch-Verlag, 1989
- Der Teufel sitzt im Spiegel*. – Berlin : Rotbuch-Verlag, 1991
- Der Fuchs war damals schon der Jäger* : Roman. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1992
- Eine warme Kartoffel ist ein warmes Bett*. – Hamburg : Europäische Verlagsanstalt, 1992
- Der Wächter nimmt seinen Kamm : vom Weggehen und Ausscheren*. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1993
- Herztier* : Roman. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1994
- Hunger und Seide : Essays*. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1995
- In der Falle*. – Göttingen : Wallstein-Verlag, 1996
- Heute wär ich mir lieber nicht begegnet*. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1997
- Der fremde Blick oder Das Leben ist ein Furz in der Laterne*. – Göttingen : Wallstein-Verlag, 1999
- Im Haarknoten wohnt eine Dame*. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 2000
- Heimat ist das, was gesprochen wird*. – Blieskastel : Gollenstein, 2001
- Der König verneigt sich und tötet*. – München : Hanser, 2003
- Die blassen Herren mit den Mokkatassen*. – München : Hanser, 2005
- Atemschaukel* : Roman. – München : Hanser, 2009

Verk på engelska

- The Passport* / translated by Martin Chalmers. – London : Serpent's Tail, 1989. – Translation of *Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt*
- The Land of Green Plums* / translated by Michael Hofmann. – New York : Metropolitan Books, 1996. – Translation of *Herztier*
- Traveling on One Leg* / translated from the German by Valentina Glajar and André Lefevère. – Evanston, Ill. : Northwestern University Press, 1998. – Translation of *Reisende auf einem Bein*
- Nadirs* / translated and with an afterword by Sieglinde Lug. – Lincoln, NE : University of Nebraska Press, 1999. – Translation of *Niederungen*
- The Appointment* / translated by Michael Hulse and Philip Boehm. – New York : Metropolitan Books, 2001. – Translation of *Heute wär ich mir lieber nicht begegnet*

Verk på franska

- L'homme est un grand faisan sur terre* / traduit de l'allemand par Nicole Bary. – Paris : Maren Sell, 1988. – Traduction de: *Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt*

Le renard était déjà le chasseur / traduit de l'allemand par Claire de Oliveira. – Paris : Seuil, 1997. – Traduction de: Der Fuchs war damals schon der Jäger

La convocation / traduit de l'allemand par Claire de Oliveira. – Paris : Métailié, 2001. – Traduction de: Heute wär ich mir lieber nicht begegnet

Verk på spanska

En tierras bajas / traducción del alemán de Juan José del Solar. – Madrid : Siruela, 1990. – Traducción de: Niederungen

El hombre es un gran faisán en el mundo / traducción del alemán de Juan José del Solar. – Madrid : Siruela, 1992. – Traducción de: Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt

La piel del zorro / traducción de Juan José del Solar. – Barcelona : Plaza & Janés, 1996. – Traducción de: Der Fuchs war damals schon der Jäger

La bestia del corazón / traducción de Bettina Blanch Tyroller. – Barcelona : Mondadori, 1997. – Traducción de: Herztier

Verk på svenska

Flackland / översättning av Susanne Widén-Swartz. – Stockholm : Alba, 1985. – Originaltitel: Niederungen

Människan är en stor fasan på jorden : en berättelse / översättning av Karin Löfdahl. – Stockholm : Alba, 1987. – Originaltitel: Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt

Barfota februari : berättelser / översättning av Karin Löfdahl. – Stockholm : Alba, 1989. – Originaltitel: Barföbiger Februar

Resande på ett ben / översättning av Karin Löfdahl. – Stockholm : Alba, 1991. – Originaltitel: Reisende auf einem Bein

Redan då var räven jägare / översättning av Karin Löfdahl. – Stockholm : Bonnier Alba, 1994. – Originaltitel: Der Fuchs war damals schon der Jäger

Hjärtdjur / översättning av Karin Löfdahl. – Stockholm : Bonnier Alba, 1996. – Originaltitel: Herztier

Kungen bugar och dödar / översättning: Karin Löfdahl. – Stockholm : Wahlström & Widstrand, 2005 – Originaltitel: Der König verneigt sich und tötet

Idag hade jag helst inte velat träffa mig själv / översättning: Karin Löfdahl. – Stockholm : Wahlström & Widstrand, 2007 – Originaltitel: Heute wär ich mir lieber nicht begegnet

Litteratur i urval

Die erfundene Wahrnehmung : Annäherung an Herta Müller / Norbert Otto Eke (Hg.). – Paderborn : Igel, 1991

Der Druck der Erfahrung treibt die Sprache in die Dichtung : Bildlichkeit in Texten Herta Müllers / Ralph Köhnen (Hrsg.). – Frankfurt am Main : Lang, 1997

Herta Müller / edited by Brigid Haines. – Cardiff : University of Wales, 1998

Predoiu, Graziella, *Faszination und Provokation bei Herta Müller : eine thematische und motivische Auseinandersetzung*. – Frankfurt am Main : Lang, 2000

Dascalu, Bogdan Mihai, *Held und Welt in Herta Müllers Erzählungen*. – Hamburg : Kovac, 2004

Bozzi, Paola, *Der fremde Blick : zum Werk Herta Müllers*. – Würzburg : Königshausen & Neumann, 2005

Patrut, Iulia-Karin, *Schwarze Schwester - Teufelsjunge : Ethnizität und Geschlecht bei Paul Celan und Herta Müller*. – Köln : Böhlau, 2006